

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 17422 posła Dariusza Mateckiego z 1 czerwca 2026 roku w sprawie rządowego projektu dopłat do składek ZUS dla artystów zawodowych, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

W toku prac nad *projektem ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny* nie zmieniono założeń dotyczących kryterium dochodowego dotyczącego uzyskiwania dopłat do składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Należy podkreślić, że w wersji projektu skierowanej do konsultacji publicznych 29 kwietnia 2025 r. (data zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej MKiDN oraz portalu Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny) w art. 31 ust. 3 pkt 1 wskazano, że „Prawo do dopłaty przysługuje, jeżeli średni roczny dochód artysty zawodowego z trzech lat kalendarzowych poprzedzających okres, o którym mowa w ust. 1, nie przekroczył 125% dwunastokrotności miesięcznego minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu 1 stycznia roku, w którym złożono wniosek o dopłatę”. W obecnej wersji projektu przyjętej przez Radę Ministrów kryterium w tym zakresie nie uległo zmianie, przy czym ze względu na konieczność doprecyzowania przepisu oraz w wyniku innych zmian projektu i korekt legislacyjnych obecne brzmienie art. 40 ust. 3 projektu dotyczącego kryterium dochodowego jest następujące:

„Dopłata jest przyznawana, jeżeli średni roczny dochód artysty zawodowego z 3 lat kalendarzowych poprzedzających okres, o którym mowa w ust. 1 w zdaniu drugim, nie przekroczył 125 % dwunastokrotności miesięcznego minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu 1 stycznia roku, w którym złożono wniosek o dopłatę, przy czym przy liczeniu średniego rocznego dochodu uwzględnia się dochody, o których mowa w art. 4 pkt 3 lit. d, osiągnięte wyłącznie w roku podatkowym, o którym mowa w art. 30f ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, rozpoczynającym się i kończącym w okresie, o którym mowa w ust. 1 w zdaniu drugim.”

Pojawiające się w przestrzeni publicznej informacje o zmianie zakładanego kryterium dochodowego nie znajdują więc potwierdzenia w dokumentacji dotyczącej procesu legislacyjnego.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2508982.11137743.10613581

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

Ad 2.

Założono, że kryterium dochodowe umożliwiające wejście do systemu dopłat spełniać może maksymalnie 27 861 osób, natomiast dopłatę otrzymywać może 21 316 osób.

Przewidywane łączne maksymalne wydatki związane projektem w pierwszych 3 latach funkcjonowania ustawy to:

- a) w roku 2027 – 374,86 mln zł;
- b) w roku 2028 – 394,47 mln zł;
- c) w roku 2029 – 414,84 mln zł.

Ad 3.

Sytuacja ekonomiczna znaczącej grupy artystów jest trudna. Około 69% z nich ma przychody poniżej średniej krajowej, natomiast ok. 30% osiąga średnie przychody poniżej minimalnego wynagrodzenia. Jednocześnie system ubezpieczeń społecznych wymaga opłacania comiesięcznych składek w trybie nieadekwatnym do rodzaju prowadzonej przez nich działalności. Jedynie 8,3% tej grupy zawodowej pozostaje w stosunku pracy na czas nieokreślony, ponad połowa zaś (ok. 51%) posiada przychody z umów zlecenia i o dzieło. W efekcie takiej struktury zawieranych umów duża część artystów nie jest w ogóle ubezpieczona i w związku z tym nie może korzystać ze świadczeń czy to publicznej służby zdrowia, czy zasiłku związanego z chorobą i macierzyństwem.

Badania prowadzone pod kierunkiem prof. Doroty Ilczuk (raport „Policzone, policzeni 2024. Artyści, twórcy i wykonawcy w Polsce.”) potwierdziły duże zróżnicowanie przychodów artystów: bardzo wysokie zarobki jednostek i pozostawanie poniżej płacy minimalnej przez niemal 1/3 populacji. Szacuje się, że z ok. 62 400 twórców i artystów w Polsce 8,3% jest zatrudnionych na umowy o pracę na czas nieokreślony, a 2,7% na czas określony. Z szacunków wynika, że 18,7% artystów prowadzi działalność gospodarczą, a 13,9% utrzymuje się z umów zleceń. Oznacza to, że ubezpieczeniami jest objętych obecnie 43,6% osób. Pozostałe osoby to osoby pracujące na umowy o dzieło (37%), bez żadnego tytułu prawnego (15,3%) albo też deklarujące jako formę zatrudnienia „inne”, niedoprecyzowane w badaniu (ok. 4%).

Wprowadzenie dopłat dla osób wykonujących zawody artystyczne znajduje uzasadnienie w obowiązującym porządku konstytucyjnym zarówno z perspektywy ochrony wartości konstytucyjnych, jak i dopuszczalnych odstępstw od zasady równości. Problemy tych grup zawodowych – wynikające z braku adekwatności form wykonywania działalności do obowiązku comiesięcznej płatności składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – narastają od wielu lat. W szczególności dotyczy to nieregularnych, niestabilnych oraz niewystarczających dochodów, które znacząco utrudniają im dostęp do systemu zabezpieczenia społecznego.

Z perspektywy konstytucyjnej istnieje szereg wartości, które przemawiają za wprowadzeniem dopłat w tym zakresie. Po pierwsze, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 6 ust. 1 nakłada na państwo obowiązek stwarzania warunków upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury. Kultura, jako źródło tożsamości narodowej oraz czynnik trwania i rozwoju społeczeństwa, wymaga wsparcia ze strony państwa, szczególnie w kontekście grup zawodowych, które mają zasadniczy wpływ na jej kształtowanie i przekazywanie. Dopłaty dla artystów są więc środkiem realizacji tego konstytucyjnego obowiązku – ich celem jest zapewnienie ciągłości twórczości artystycznej, nawet w warunkach ekonomicznego niedoboru.

Po drugie, w kontekście konstytucyjnej zasady równości (art. 32) są dopuszczalne odstępstwa od formalnie rozumianej równości, o ile służą realizacji wartości nadrzędnych

takich jak sprawiedliwość społeczna czy ochrona grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu. Równość nie oznacza bowiem identycznego traktowania wszystkich podmiotów, lecz równość szans. W przypadku artystów dopłaty mogą stanowić narzędzie kompensacji systemowych nierówności wynikających z nietypowego charakteru ich zatrudnienia i źródeł dochodu, a tym samym służyć wyrównywaniu szans na uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Po trzecie, wsparcie artystów sprzyja rozwojowi kreatywności i innowacyjności, które stanowią istotny zasób współczesnych gospodarek opartych na wiedzy i twórczości. Inwestowanie w sektor kultury przynosi wymierne korzyści nie tylko w sferze społeczno-symbolicznej, lecz również ekonomicznej, wspierając rozwój branż kreatywnych i wzrost gospodarczy.

Wreszcie dopłaty stanowią istotny mechanizm ochrony różnorodności kulturowej, uznawanej za jeden z fundamentów demokratycznego społeczeństwa. Wspierając także tych twórców, którzy działają poza głównym nurtem komercyjnym, państwo realizuje cel zachowania i rozwijania pluralizmu form wyrazu artystycznego. Bez odpowiedniego wsparcia finansowego istnienie wielu niszowych form sztuki byłoby zagrożone, co skutkowałoby zawężeniem oferty kulturalnej dostępnej dla społeczeństwa.

Mając na uwadze powyższe argumenty, należy uznać, że wprowadzenie dopłat dla artystów i pracowników sektora kultury oraz sektora kreatywnego pozostaje zgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zarówno w zakresie upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury (art. 6), jak i zasady równości wobec prawa (art. 32) oraz w kontekście obowiązku państwa realizacji polityki społecznej, sprzyjającej spójności i rozwojowi społecznemu.

Jednocześnie MKiDN wskazuje, że rolnicy co do zasady objęci są ukierunkowanym wyłącznie na nich systemem ubezpieczenia społecznego rolników, natomiast prowadzenie działalności gospodarczej daje znaczne benefity w zakresie podatków (w tym możliwość odliczenia kosztów uzyskania przychodu) czy ulgi dotyczące płatności składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (ulga na start, Mały ZUS, Mały ZUS Plus, wakacje składkowe). Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z projektem status artysty zawodowego (a w konsekwencji dopłata do składek) nie będzie mógł zostać przyznany osobie prowadzącej działalność gospodarczą oraz podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Ad 4.

Projekt przewiduje mechanizm sprzyjający przejrzystości wydatkowania środków publicznych, w tym w szczególności:

- a) dopłata ma stanowić każdorazowo uzupełnienie składek uprawnionego do poziomu składek należnych od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Dopłata ma mieć charakter automatyczny, bezgotówkowy i nie trafi do artysty, a zostanie przekazana bezpośrednio do ZUS;
- b) przed przyznaniem dopłaty ZUS występuje do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o potwierdzenie wysokości dochodów wnioskodawcy. W zakresie dochodów niepodlegających opodatkowaniu wnioskodawca dołącza stosowne oświadczenie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej;
- c) dodatkowo status artysty zawodowego (a w konsekwencji dopłata do składek) nie będzie mógł zostać przyznany osobie prowadzącej działalność gospodarczą oraz podlegającej ubezpieczeniu społecznemu rolników. Dopłaty nie otrzymają również osoby posiadające ubezpieczenie na innej podstawie, w tym w szczególności artyści-emeryci;
- d) w treści projektu przewidziano maksymalny limit wydatków budżetu państwa oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych będących skutkiem ustawy na kolejne 10 lat

budżetowych (co nie dotyczy wydatków na dopłaty) wraz ze stosownymi mechanizmami korygującymi zgodnie z art. 50 ust. 1a-5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/